

ЕМБАРГО: 5 јуни 2024 година 06:00 СЕТ

**Зголемените трошоци за живот и расизмот ја загрозуваат
заштитата на основните права во Европа: Извештај за
основните права на ФРА за 2024 година**

Основните права на луѓето се загрозени низ цела Европа. Ова се должи на зголемените нивоа на сиромаштија, постојаните закани по демократијата, распространетиот расизам и предизвиците што се случуваат во контекст на миграцијата, се вели во Извештајот за фундаментални права на ФРА за 2024 година. Овие закани ја нагласуваат потребата да се обезбеди силна и одржлива заштита на основните права низ ЕУ, особено за луѓето во ранливи ситуации. Извештајот сугерира како креаторите на политики и граѓанското општество можат да работат заедно за да се спротивстават на заканите од социјално исклучување и да овозможат поеднакво и поправедно општество за сите.

[Извештајот за фундаменталните права на](#) ФРА за 2024 година се фокусира на клучните случувања и недостатоците во заштитата на основните права во ЕУ во 2023 година. Тие вклучуваат:

- **Зголемена сиромаштија:** зголемените трошоци за енергија и живот доведоа 1 од 5 луѓе низ ЕУ во сиромаштија. И покрај националните мерки за намалување на сиромаштијата, децата и ранливите домаќинства, како оние во семејствата со еден родител, Ромите и мигрантите, се најзагрозени.
- **Новите правила за миграција нудат посилен заштита на правата на границите на ЕУ, но исто така предизвикуваат нови ризици:** во 2024 година, ЕУ договори нови правила за миграција и азил за поефикасна обработка на барањата за азил на границите на ЕУ. Новите правила за следење на основните права, заштитата на децата и јасната должност да се истражат сите потврдени извештаи за прекршување на правата нудат можности за подобрување на усогласеноста со основните права, доколку истите целосно се спроведат. Во 2023 година, над 4 000 луѓе загинаа или исчезнаа на море, што е најголем број во последните пет години.
- **Закани по демократијата:** прекумерните државни интервенции, особено против правата на слобода на здружување, мирно собирање и изразување, го загрозија просторот за граѓанското општество. Ова, во комбинација со недостатокот на значајно ангажирање во јавните работи и дезинформациите, ја поткопуваат демократијата низ Европа.
- **Зголемен антисемитизам:** терористичките напади на Хамас во Израел на 7 октомври 2023 година и воениот одговор на Израел во Газа предизвикаа алармантен пораст на заканите и насилството врз Евреите низ ЕУ. Подемот на

антисемитска омраза и насилство евоцираше ужасни спомени низ целиот континент.

- **Зголемена нетолеранција:** нетолеранцијата расте низ цела Европа, погодувајќи многу групи, вклучувајќи ги муслиманите, луѓето од африканско потекло, Ромите и мигрантите. Дезинформациите и онлајн платформите ги влошија расистичките и поларизираните ставови.
- **Поширок дигитален јаз:** Зголемената употреба на вештачка интелигенција (ВИ) и дигитализацијата на јавните услуги ризикува да ги остави зад себе ранливите групи како постарите луѓе, лицата со посебни потреби, бездомниците и Ромите. Развојот на законодавството, вклучително и Законот за вештачка интелигенција на ЕУ и Законот за дигитални услуги, како и Конвенцијата за вештачка интелигенција на Советот на Европа, имаат за цел да одговорат на некои од тие предизвици.

За да одговори на ваквите предизвици, ФРА ја повикува ЕУ и земјите од ЕУ да:

- **Не изоставаат никој:** погрижете се мерките за намалување на сиромаштијата и енергијата, вклучително и социјалната и станбената помош, да допрат до загрозените групи.
- **Зајакнете ги заштитните мерки за основните права на границите:** подобри практики за пребарување и спасување за да се спасат животи на море. Обезбедете побезбедни услови за обработка на новодојдените лица и воспоставете независен надзор на правата на надворешните граници на ЕУ.
- **Заштитете го граѓанското општество:** следете ги и забележете ги ограничувањата на граѓанскиот простор. Преземете акција за заштита на бранителите на човековите права и слободата на медиумите. Систематски повикајте се на експертизата на граѓанското општество, овозможувајќи значајно време за ефективни консултации.
- **Заземете цврст став против сите форми на расизам и поврзаната нетолеранција:** препознајте и спротивставете се на системскиот и длабоко вкоренет расизам и поврзаната нетолеранција во нашите општества. Продолжете со следење и собирање податоци засновани на докази за да се внесат во ЕУ и националните закони и политики за антирасизам и антисемитизам. Обезбедете побезбеден онлајн простор за сите и дејствувајте против онлајн омразата.

Цитат од директорот на ФРА [Сирпа Раутио](#):

„Поларизацијата низ Европа води кон широко распространета нетолеранција, создавајќи поделени општества со многу групи кои страдаат. Зголемената сиромаштија и заканите по демократијата дополнително ја поттикнуваат неизвесноста и општествените тензии. Но, Европа, исто така, има силна основа на човекови права која може да ги води нашите постапки. Сите треба да се здружиме и да работиме со сите сили за да обезбедиме сигурна и инклузивна иднина која ги почитува правата на сите каде што секој се чувствува безбедно да биде тоа што е.“

За повеќе информации, можете да се обратите на: media@fra.europa.eu / Тел.: +43 1 580 30 653

Ова соопштение за медиуми е преведено од Центарот за преведување за телата на Европската Унија, но не е лектурирано од експерти на ФРА.